

DRUŠTVENE NOVICE

JANKO FILI 70-LETNIK

Ko sem pred 10 leti opisal njegovo življenjsko pot in napisal, da je Janko Fili star že 60 let, se mi je zdela ta doba življenja dolga, posebno zato, ker mu je potekala v obdobju dveh svetovnih vojn, ko so se človeške usode spreminjale pod vplivom izvenosebnega hotenja. Ob 70-letnem rojstnem dnevu pa moramo Janku Fili-

Janko Fili

ju dodati nekaj novih potez, ki jih takrat nisem pričakoval, čeprav sem mu zaželel, da bi planinski organizaciji ostal zvest še vrsto let.

Ta zvestoba je vzrok, da mu posebej voščimo vse dobro tudi ob sedmi okroglici. Od 1964. leta do začetka 1977. je bil polnih 12 let predsednik meddruštvenega odbora primorskih društev in to predsednik, ki je imel stalne stike z vsemi društvi, se udeleževal občnih zborov in društvenih prireditev ter znal povedati vzpodbudno in veselo misel medsebojnemu planinskemu sodelovanju. Seveda se je tudi planinsko udejstvoval, saj je v obdobju med 60. in 70. življenjskim datumom končal slovensko transverzalo, lotil se je gorenjske, končal je pot prijateljstva treh dežel in ugotovil, da je res nujno povezovanje in iti korak pred drugimi po tej poti, zlasti ker zna italijansko, nemško in ker izredno ljubi svoj materin jezik. Ugotavlja, da smo Slovenci tisti, ki umemo povezovati ljudi med seboj, ki po planinski liniji povezujemo Evropo, ta mali svet čudovitih lepot, kjer naj bi ljudje živeli v prijateljstvu ob raz-

ličnih jezikih in ob enakih življenjskih navadah, toda brez koroške nemške nasilnosti.

Janko Fili, ki je po rodu doma prav ob meji tolminskih in furlanskih krajev, še danes živo sodeluje pri zblíževanju planincev Beneške Slovenije in posoških planinskih društev. Čeprav je odložil po 12 letih predsedništvo primorskih planinskih društev, je ostal podpredsednik in njegovo planinsko srce ne bo nehalo biti, saj je narodnostno in planinsko seme, v mladosti zasejano, pognalo globoke korenine.

Ob planinskem delovanju ima čas še za drugo delo. Zlasti od leta 1966, ko je stopil v pokoj. Omenim naj samo, da je naredil izpit za uradnega tolmača nemškega jezika, da si je začel graditi in da si je zgradil nov dom v Rožni dolini v Novi Gorici, da je še vedno zvest filateliji in se udeležuje razstav s specialnimi zbirkami, sedaj npr. pripravlja razstavno zbirko ob stoletnici mednarodne poštne zveze.

Tudi sicer deluje v javnem življenju, je član odbora za izgradnjo novega šolskega centra v Tolminu, bil je dve mandatni dobi predsednik izobraževalne skupnosti v Tolminu. Je delaven in zagnan; delo naravnost išče.

Upravni odbor planinskega društva Tolmin je sklenil, da bo občnemu zboru predlagal, da proglasimo za častnega člana našega društva Janka Filija, hkrati s njim Rajka Šavlija in Janeza Vidmarja; vsi trije imajo namreč narodnostne in planinske zasluge v Posočju.

Planincu Janku Filiju pa vsi, ki ga poznamo, pristrčno čestitamo k 70. življenjskemu jubileju. Praznoval ga bo 26. oktobra.

Hinko Uršič

V SPOMIN JOSIPU PELIKANU, PLANINCU, MOJSTRU PLANINSKE FOTOGRAFIJE

Naključje je hotelo, da postavljamo tiskani spominski kamen prijatelju Jožetu Pelikanu v planinskem glasilu z veliko zamudo. Naj nam njegovi planinski prijatelji tega ne zamerijo, ampak skupaj z nami povasujejo pri spominu na tega izredno delavnega, korenitega in zanimivega moža, izredno sposobnega človeka, ki se je uveljavil in uspešno deloval na mnogih za družbeno življenje pomembnih področjih. Rodil se je v Trbižu, v Kanalski dolini, 9. dec. 1885, na tromeji, kjer se še danes srečujejo tri narodnosti, med njimi slovenska, sicer skromno, a trdoživo. Pelikanova oče in mati sta bila Čeha — oba sta bila fotografa — in po njima je prevzel tudi stroko in poklic. Mati mu je umrla, ko je

bil star šest let. Oče se je preselil v Idrjio in se tu ponovno poročil. Sin Jože se je izučil za fotografa, kar takrat res ni bilo lahko, saj sta si z očetom delala negativne plošče sama, se pravi, emulzijo na steklo. »Foto Pelikan« se je v Idrjii poslovno naglo uveljavil, njuno delo za Idrjio pa ima tudi kronistično in kulturno vrednost. Sin Jože je v Idrjii začel hoditi tudi v hribe in tej svoji »ljubezni« ostal zvest do pozne starosti.

Iz Idrrije je odšel po svetu na izpopolnjevanje v svoji obrti. Bil je na Dunaju, v Gradcu in v Pragi. Tu je kot sin čeških staršev odslužil tudi vojake. L. 1910 se je v Brežicah oženil in isto leto v Idrjii postavil hišo z ateljejem, ki se je prepričevalno uveljavil. Tam ga je zatekla prva svetovna vojna in Italijanska okupacija, zaradi katere je moral iskati kruha drugod. Ustavil se je v Celju in tu postal pojem solidnega dela, poslovne lojalnosti in družbene veljave. Tu je aktivno živel skoraj 50 let. Šele l. 1967, star 82 let, je stopil v pokoj. 85 let star je še prišel v Logarsko in se mimo Rinke povzpел na Okrešelj, kjer je tolikokrat ujel v svojo kamero lepoto »slovenske tromeje«, to je stične točke nekdanje Štajerske, Kranjske in Koroške. Tudi to pot je bil na Okrešlju s kamero in z vajenim očesom je napravil poslovljne posnetke.

Celjsko področje mu je priraslo k srcu. Le redko kdo je vedel, da se je presadil v mesto ob Savinji iz naših najbolj zahodnih krajev. In Celje ga je sprejelo za svojega. Pred drugo svetovno vojno je delal za mesto kot član občinskega sveta in kot viden član ugledne Savinjske podružnice Slovenskega planinskega društva, po njej pa v odboru ribiškega, olupševalnega in turističnega društva. Svojo strokovno dejavnost je pred vojno razširil v Rogaško Slatino in imel tu svojo podružnico. Kdo ne pozna njegovih standardnih posnetkov tega našega znamenitega zdravilišča, na katerih je znal upodobiti vedrino in optimizem pokrajinskega občutja in panorami in tehničnih napravah. Turistična fotografija celjskega področja od Rogaške Slatine, Dobrne, Rimskih Toplic in Laškega pa vse do Gornje Savinjske doline z njenimi vami in gorami je bila njegova življenjska foto vsebina, ki je imela pomemben delež pri slovenski turistični propagandi vse do njegovih zadnjih let.

A to je bila samo ena od motivik, kjer je razvijal svojo iniciativnost, svojo neizčrpno energijo in strokovno iznajdljivost.

Izredno obsežno, skoraj neugotovljivo je njegovo delo za portretno fotografijo, bogata je tudi njegova tehnična in pokrajinska tematika. Velja zapisati, da je Pelikan ostajal zares mlad, to je neugnan v prizadevanju za strokovni napredek, čeprav so se mu nabirala desetletja garanja: Bil je med pionirji maloslikovne kamere »Leica«, ki je delala v dotakratnih »trdih« fotografi-

jah pravo revolucijo. Tako imenovano dinamično, akcijsko fotografijo, ki na priliko, v naši alpinistični fotografiji še do danes ni dala kvalitetnih sadov, je Jože Pelikan že s pridom uveljavljal pri slikanju raznih mitingov in celo smučarskih skokov v Planici. Njegov foto in filmski arhiv je izredno dragocen, saj v Celju skoraj ni bilo pomembnega dogodka, ki ga ne bi bil zapisal njegov trak. Njegova je tudi zaslug, da so se ohranili fotozapisi grozovitih prizorov v Starem piskru. Ni jih fotografiral, pač pa je pri razvijanju poskrbel za dokumentarni izvod.

Jože Pelikan je bil tudi pojem dobre planinske letne in zimske fotografije. S težko »potovalno kamero« na hrbtu se je leta in leta oziral za planinskimi motivi, iskal pravo mesto, prave oblake, pravo svetlobo, mislil na »scenarij« in kompozicijo, na solidni prednji plan in na ozadje, v katerem je žarel sij večera ali jutra. Kakšen »heureka« je kazala vsa njegova ihtava, do skrajnosti odgovorna narava, če je našel, kar je iskal, in za kar je upal, da človeka mora ogreti, mu vzeti sapo, da obstane in si želi: »Ah, lepo je tam gori!« Med planinci bo njegov spomin ostal neizbrisen. Bil je pravi mož, trdoživ in resen pri delu, sproščen, duhovit, poln nalezljivega smeha v družbi pri oddihu in razvedrilu. V svojih planinskih posnetkih je znal zadeti tisto, kar ustreza »splošnim« pojmom o lepoti, pri čemer je čestokrat upodobil tisto, kar ujame le oko z umetniškim okusom in čutečim srcem. Pot do take upodobitve ni lahka in Pelikan — planinski fotograf — jo je pri vseh svojih dosežkih prigaral. To staro resnico o poti do lepote in resnice je pred pričami čestokrat dokazal v družbi s starejšimi celjskimi planinci, s katerimi je ubiral tudi zimska pota na Okrešelj in na Korošico. Korošica in Okrešelj sta bila

Jože Pelikan

njegovi stalni tematični torišči, mnogim ljub, resnični odsev očarljive lepote dveh slovenskih pojmov v Grintovcih. Res, Jože Pelikan ni imel samo očesa, imel je vroče srce za skromne, skrite detajle in široke panorame, sijoče v sinji modrini.

Na koncu naj se mu zahvalim tudi za zvesto sodelovanje s celjsko gimnazijo, posebej še na maturantskih plesih in zaključnih upodobitvah maturantskih razredov, ki so imeli včasih po sto in več nadobudnih mladih osebnosti. Vse to je znal Pelikan avtoritativno razporediti z nastopom, ki je pri mladini včasih izzval prisrčen smeh. Vselej so vedeli, da gre kljub dobri volji zares.

Zdaj je odšel ta bard naše fotografije za vselej v pokoj, on, ki mu je bilo življenje eno samo delo. Njegovo je bilo nadpovprečno po obsegu in kvaliteti. Z njim si je postavil neuničljiv spomenik.

Tine Orel

SANDIJA BUBNIČA NI VEČ

Maj — mesec radosti in življenja, mesec, ko polni moči in hotenja načrtujemo nove izlete, nove vzpone...

V takem zanosu smo delovali tudi mladi planinci iz Ilirske Bistrice.

Takrat pa je vsekalo med nas: V zadnjih dnevih meseca maja je v prometni nesreči izgubil življenje načelnik mladinskega odseka in alpinistične sekcije Sandi Bubnič.

S Sandijevo smrtjo je zazevala v naših vrstah praznina.

Teško je razumeti pota usode.

Ko smo Sandija pred dobrim mesecem izbrali za načelnika naše 800-članske MO in AS, smo vedeli, kakšno energijo nosi v sebi naš Sandi. Mlad je bil, vendar zrelejši in treznejši od nas. Kot si je sam uredil svoje življenje, je hotel izpolniti tudi naša. Predvsem je hotel preliti v nas svojo neizmerno ljubezen do gora in narave, do vsega, kar je lepo in pristno.

To svojo željo je hotel doseči s trdim, vztrajnim delom. Mladost, polna življenjskih moči, vztrajnost in delavnost, preprostost, predvsem pa velika mera ljubezni do gora so bile lastnosti, ki so nas pritegovale. Tako je postal naš resnični vodja, iniciator in organizator številnih akcij in vzponov. Svojim fantom alpinistom pa je bil hkrati vzornik in pravi tovariš.

Tak je bil Sandi tudi doma v družini, pri študiju, tak je bil v službi, ki jo je šele pred dvema mesecema nastopil kot kemijski inženir.

Teško se je vdati v to, da Sandija ni več. Ostal boš z nami, s tabo bomo delali naprej za tiste cilje, za katere si nas navduševal.

Ko smo se poslovili od tebe, smo ti z besedami hoteli ohraniti tvoj lik. Tako smo rekli ob tvojem grobu:

Načrti, želje, mladost, polna energije, ki si jo izžareval vsem okrog sebe, trden v odločitvah in dosleden pri delu. Trden in močan, kljubovalen, neomajen in neuklonljiv kakor vihar, ki se upira vsem viharjem, zrasel na skali, ne sonce ne mrzga ga ne uničita. Viharnik stoletnik — vsemu navkljub, tudi času, da, tudi času.

Tak ostajaš za vse nas. Viharnik na gorski skali s koreninami globoko v srcih svojih dragih, svojih sodelavcev, vseh svojih planinskih tovarišev.

Planinski tovariši

SREBRNI JUBILEJ ZBOROV PLANINCEV PTT JUGOSLAVIJE

Od 2. do 4. julija 1977 je bil na Konjuhu 25. zbor planincev PTT Jugoslavije, ki se ga je udeležilo 540 planincev iz 14-tih planinskih društev PTT, med njimi tudi 40 članov PD PTT Ljubljana. Gosta zbora sta bila tudi Božo Škerl, predsednik Planinske zveze Jugoslavije in Hamza Mehmeti, predsednik skupščine Skupnosti jugoslovanskih PTT. Zbor je organiziralo PD »Poštar« iz Tuzle, za namestitve in prehrano pa je poskrbela JLA.

Prvi dan je bilo zborovanje planincev z bogatim kulturnim programom, na katerem so planinci počastili letošnje Titove in partijske jubileje ter srebrni jubilej svojih zborov. Udeleženci zbora so poslali pozdravno pismo predsedniku Titu. Z navdušenjem so pozdravili besede predsednika Planinske zveze Jugoslavije Boža Škerla, ki je v pozdravnem nagovoru dal priznanje planinskemu društvu PTT za njihovo uspešno delovanje in poudaril, da spadajo poštarska planinska društva med najboljša v Jugoslaviji in da s svojo vsestransko dejavnostjo in medsebojnim sodelovanjem dajejo vzgled vsem planinskim društvom v državi. Zelo lep kulturni program so izvajali mešani pevski zbor, folklorna skupina in solisti KUD »Mitar Trifunović-Učo« iz Tuzle.

Na seji meddruštvenega odbora planinskih društev PTT Jugoslavije so delegati obravnavali delo planinskih društev v lanskem letu. 14 PD ima 6187 članov, od tega 1226 mladincev in 658 pionirjev. Ugotovili so, da obstajajo vsi pogoji za ustanovitev samostojnih planinskih društev PTT v Mostarju, Prištini, Osijeku, Kranju in Varaždinu. Sklenili so, da bo letošnji partizanski marš planincev PTT Jugoslavije organiziralo PD »Poštar« Tuzla na območju Ozrena, Konjuha in Majevice. Potrdili so predlog PD PTT »Marjan« Split, da bo prihodnje leto organiziralo 26. zbor na območju Biokovega.

Najpomembnejša točka jubilejnega zbora je bilo podpisovanje sporazuma o medsebojnem sodelovanju planinskih društev PTT Jugoslavije, ki so ga podpisali predsedniki vseh planinskih društev PTT Jugo-